

Förlängning av det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer inom bostadsbidraget med anledning av ökade levnadsomkostnader (S2023/01136)

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har granskat utformningen av förslaget, men tar inte ställning till den politiska prioriteringen.

ISF kan varken tillstyrka eller avstyrka utformningen av förslaget. Vi saknar en utredning av alternativa sätt att uppnå det angivna målet, en tillfredsställande beredning av ärendet samt en uppföljning av hur det tillfälliga tilläggsbidraget hittills har fungerat.

ISF saknar utredning och tillfredsställande beredning

Om förslaget genomförs kommer det tillfälliga bidraget sedan juli 2020 ha införts eller förlängts vid fyra olika tillfällen i en sammantagen period på två och ett halvt år. Det tillfälliga bidraget har genomgående haft som syfte att stärka utsatta barnfamiljers ekonomiska situation, men orsaken till den ekonomiska utsattheten har varierat. Från covid-19-pandemin, via ökade levnadsomkostnader orsakade av händelser i vår omvärld och nu inflation. När utsatta barnfamiljers ekonomi återkommande bedöms vara i behov av förstärkning, och när ett bidrag beskrivs som tillfälligt men gäller under en så lång tid, finns det enligt ISF skäl för regeringen att utreda och bereda en mer långsiktigt hållbar lösning. Särskilt stort är behovet när bidraget dessutom höjs från 25 till 40 procent. Problemet med att upprepade gånger använda denna tillfälliga lösning är inte enbart att den inte beretts på ett mer grundligt sätt, utan också att den kan uppfattas som permanent av de som får bidraget. Det finns då risk för att det upplevs som en betydande förlust den dag det tas bort. Risken för detta är särskilt stor när det är den höga inflationen som är motivet till den tillfälliga höjningen. Även om inflationen bromsar in eller stannar av är det inte troligt att priser kommer att sänkas, och att faktiska kostnader därmed kommer att minska. När det

tillfälliga bidraget då tas bort blir det en reell försämring av ekonomin, samtidigt som kostnaderna troligen inte minskar på samma sätt.

ISF saknar uppföljning av hur det tillfälliga bidraget har fungerat

ISF har i tidigare remissvar till förslag av förlängning av det tillfälliga tilläggsbidraget påpekat att vi saknat uppföljning av de återkommande förlängningarna av bidraget (ISF:s remissvar till *Promemoria om tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget med anledning av ökade levnadsomkostnader, S2022/01754 och S2022/04060*). Mot bakgrund av att det nu har gått ytterligare en tid sedan tilläggsbidraget infördes första gången skulle kunskap om såväl riskerna med, som förtjänsterna av, ett tilläggsbidrag kunnat användas vid utformningen av tilläggsbidraget denna fjärde gång. Men ISF kan konstatera att sådan kunskap inte heller den här gången redovisas i den remitterade promemorian.

Eftersom det finns inbyggda risker med tilläggsbidraget är det särskilt viktigt att utvärdera och överväga alternativa lösningar. Trots att tilläggsbidraget inte ska ingå i den slutliga avstämningen av bostadsbidraget kan det faktum att tilläggsbidraget finns ha betydelse för benägenheten att söka bostadsbidrag, och för vilka uppgifter om inkomster som de sökande lämnar. Bidraget blir med tillägget högre, vilket kan få fler att söka. Denna risk har ISF lyft i tidigare remissvar, när tilläggsbidraget låg på 25 procent (ISF:s remissvar till *Promemoria om tillfälligt tilläggsbidrag till barnfamiljer inom bostadsbidraget med anledning av ökade levnadsomkostnader, S2022/01754*). Risken blir än högre nu, när tilläggsbidraget höjs till 40 procent. Tilläggsbidraget betalas ut enbart på det inkomstunderlag som bestäms för det preliminära bidraget. Incitamenten att ange lägre inkomster påverkas då eftersom det sammanlagda bostadsbidraget blir högre. Visar det sig vid avstämningen att de uppskattade inkomsterna var för låga ökar det kraven på återbetalning av det ordinarie bostadsbidraget, trots att tilläggsbidraget inte ingår i avstämningen. Detta kan i sin tur få konsekvenser för både statens utgifter för bostadsbidraget, tilläggsbidraget exkluderat, och riskera att leda till ökad skuldsättning för enskilda hushåll.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Eva-Lo Ighe. Enhetschefen Sofie Cedstrand har varit föredragande. I beredningen har också utredarna Geoffrey Bogaert och Elin Sundberg deltagit. Vid den slutliga handläggningen har enhetscheferna Dan Ljungberg och Inger Sohlberg och chefsjuristen Anna Samuelsson deltagit.

Eva-Lo Ighe

Sofie Cedstrand